

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Jaroslava Hubáčka, JUDr. Karla Šimky, JUDr. Bohuslava Hnízdila a JUDr. Jana Passera v právní věci žalobce: **S. B.**, zastoupen Mgr. Bc. Ivo Nejezchlebem, advokátem se sídlem Joštova 4, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 9. 9. 2008, č. j. 56 Az 201/2007 – 59,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 9. 9. 2008, č. j. 56 Az 201/2007 – 59, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 9. 9. 2008, č. j. 56 Az 201/2007 - 59, zamítl žalobu podanou žalobcem (dále jen „stěžovatel“) proti rozhodnutí Ministerstva vnitra, odboru azylové a migrační politiky (dále jen „ministerstvo“) ze dne 17. 10. 2007, č. j. OAM-693/LE-05-ZA09-2006, kterým stěžovateli nebyl udělen azyl podle ustanovení §§ 12 až 14b zákona č. 325/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Krajský soud v odůvodnění rozsudku uvedl, že v příbězích, které stěžovatel v průběhu správního řízení uváděl, nelze shledat takové skutečnosti o pronásledování, jež by bylo možné podřadit pod ustanovení § 12 zákona o azylu. Stěžovatel sice popisoval negativní skutečnosti a zkušenosti, které se týkaly jeho blízké rodiny, neuvedl však žádnou konkrétní a zásadní skutečnost, jež by se týkala bezprostředně jeho osoby, tedy že by i jemu osobně hrozilo nějaké nebezpečí. Krajský soud neshledal v napadeném správním rozhodnutí žádná pochybení.

Proti tomuto rozsudku podal stěžovatel v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. V kasační stížnosti namítal, že ministerstvo dostatečně nezjistilo všechny rozhodné okolnosti svědčící v jeho prospěch i nepospěch a porušilo tak ustanovení zákona č. 500/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“). Na základě nedostatečně zjištěného skutkového stavu rozhodovalo a vadně ho kvalifikovalo i po právní stránce. Již v pohovorech v průběhu správního řízení a poté i v žalobě uváděl, že byl v Somálsku pronásledován na základě svého náboženského vyznání,

neboť je příslušníkem křesťanské menšiny. V Somálsku je uznáván jako oficiální státní náboženství islám a křesťané jsou utlačováni ze strany Svazu islámských soudů, uskupením Kulanka Culinada a diskriminováni ze strany majoritní muslimské veřejnosti. Vše je patrné ze zprávy amerického ministerstva zahraničí, která je dostupná na www.state.gov. V Somálsku neexistují žádné právní záruky ochrany náboženské svobody a není prakticky možné se domoci svých práv prostřednictvím státních orgánů. V zemi je nestabilní situace a centrální vláda není schopna zajistit v zemi pořádek. Stěžovatel se podílel na aktivitách křesťanského uskupení „Somalis for Jesus“, praktikoval svoji víru, a byl proto vystaven pronásledování. Manželka, rovněž křesťanka, byla lidmi z Kulanka Culimandy ubodána. Uvedené skutečnosti jsou v rozporu se závěry ministerstva a svědčí o tom, že měla být stěžovateli udělena alespoň doplňková ochrana podle ustanovení § 14a zákona o azylu. Stěžovatel nemůže souhlasit se závěrem ministerstva, že mezinárodní ochranu nelze udělit pouze na základě celkové situace v zemi původu, neboť rozhodování musí být založeno na okolnostech případu každého jednotlivého žadatele a dále, že vzhledem k vysoké míře nevěrohodnosti účastnických výpovědí, nelze považovat obavu z ohrožení života pro jeho víru za odůvodněnou. Nedorozumění ohledně rozporů ve výpovědích byla způsobena špatnou kvalitou tlumočení a nedostatkem pochopení obsahu jeho výpovědí, tedy jejich dezinterpretací. Správnost tlumočení zpochybnil stěžovatel již během doplňujícího pohovoru dne 15. 12. 2006, ale ministerstvo nenařídilo provedení nového pohovoru s jiným tlumočnickem. Svá tvrzení se snažil k dotazu ministerstva vždy vysvětlit a objasnit, a proto žádá na základě § 77 odst. 1 s. ř. s. o nové provedení důkazu jeho výpovědí. Jeho původ a totožnost může prokázat svým čestným prohlášením bratranec D. B. žijící v USA. Ostatně informace uváděné zpravodajskými agenturami svědčí o probíhajících bojích a celkové nestabilitě situace v Somálsku, jakož i o vzrůstajícím vlivu Svazu islámských soudů, který křesťanskou menšinu stabilně pronásleduje. Ministerstvo stěžovateli mezinárodní ochranu neudělilo zejména z důvodu nedůvěryhodnosti jeho osoby a výpovědí, které ve správním řízení učinil. Krajský soud však otázku důvěryhodnosti výslovně nehodnotil a omezil se pouze na závěr, že tvrzená příkoří nedosahují takové intenzity, aby naplňovala znaky pronásledování ve smyslu zákona o azylu. S tímto závěrem nelze souhlasit, neboť situace ohrožení života, které stěžovatel v řízení popisoval, se týkala jeho nejbližších osob, zejména manželky, což potvrzuje, že jeho obavy jsou plně podloženy skutečnostmi. Pokud by byla shledána správnou argumentace krajského soudu, že unikl před radikály z Kulanka Culimandy bez potíží, byla by v takových případech mezinárodní ochrana přiznávána jen osobě, která před pronásledovateli neunikla, což by mělo fatální důsledky. Krajský soud se náležitě nevypořádal ani s veškerými námitkami, které uplatnil ve vztahu ke kvalitě tlumočení. Tlumočnice, která byla ve správním řízení nejčastěji přítomna pohovorům, není soudní tlumočnicí pro anglický jazyk, což zjistil z veřejně dostupných zdrojů. Jeho výpovědi byly často vzájemně konfrontovány právě v detailech a nedorozumění a nepřesnosti mohly pramenit právě z nepřesného překladu. Jelikož se krajský soud s uvedenými námitkami nijak nevypořádal, trpí jeho rozhodnutí nepřezkoumatelností pro nedostatek důvodů. Stěžovatel proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Ministerstvo ve vyjádření ke kasační stížnosti odkázalo na předchozí vyjádření k žalobě a na obsah správního spisu. Trvá na tom, že ve správním řízení postupovalo procesně zcela v souladu se zákonem, a nelze mu proto vytýkat nedostatečné zjištění stavu věci za situace, kdy stěžovatel neposkytl věrohodnou výpověď. Stěžovatel přitom měl možnost v řízení uplatnit veškeré námitky a vyjádřit se i k obsahu protokolů. Ostatně jeho povinností bylo, aby uvedl úplně a pravdivě všechny skutečnosti, jimiž odůvodnil svoji žádost o udělení mezinárodní ochrany. Proto ministerstvo navrholo, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost pro její nedůvodnost zamítl.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná (§ 104a s. ř. s.). Zákonný pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, představuje typický neurčitý právní pojem, jehož výklad provedl Nejvyšší správní soud již v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 – 39. Přesahem vlastních zájmů stěžovatele (který ve věcech azylu jediné vede k meritornímu projednání kasační stížnosti) je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je, kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce, pro Nejvyšší správní soud také nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. O přijatelnou kasační stížnost se podle citovaného usnesení může jednat tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat i tehdy, pokud krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu nebo v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva.

V daném případě dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že se jedná o posledně uvedený důvod přijatelnosti kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud přezkoumal na základě kasační stížnosti napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti, a přitom sám shledal vady uvedené v odst. 3, k nimž musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Nejvyšší správní soud při posuzování opodstatněnosti stížných námitek vychází z ustálené judikatury Ústavního soudu (např. náleze ze dne 20. 6. 1996, sp. zn. III. ÚS 84/94, uveřejněný pod č. 34 ve svazku č. 3 Sbírký nálezů a usnesení Ústavního soudu, náleze ze dne 26. 6. 1997, sp. zn. III. ÚS 94/97, uveřejněný pod č. 85 ve svazku č. 8 Sbírký nálezů a usnesení Ústavního soudu), podle níž jedním z principů, které představují součást práva na řádný a spravedlivý proces, jakož i pojem právního státu (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, čl. 1 Ústavy), jež vylučuje libovůli při rozhodování, je povinnost soudů své rozsudky řádně odůvodnit (ve správním soudnictví podle ustanovení § 54 odst. 2 s. ř. s.). Z odůvodnění rozhodnutí proto musí vyplývat vztah mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry na straně druhé. Nepřezkoumatelné rozhodnutí proto nedává dostatečné záruky pro to, že nebylo vydáno v důsledku libovůle a způsobem porušujícím ústavně zaručené právo na spravedlivý proces.

Nejvyšší správní soud v tomto smyslu odkazuje i na vlastní konstantní judikaturu, zejména na rozsudek ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004 - 73 (uveřejněný pod č. 787/2006 Sbírký rozhodnutí NSS), v němž vyslovil, že „opomene-li krajský soud v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu přezkoumat jednu ze žalobních námitek, je jeho rozhodnutí, jímž žalobu zamítl, nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů.“ Obdobný právní názor byl vysloven i v rozsudku ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005 - 45, (uveřejněný pod č. 689/2005 Sbírký rozhodnutí NSS), v němž Nejvyšší správní soud uvedl, že „není-li z odůvodnění napadeného rozsudku krajského soudu zřejmé, proč soud nepovažoval za důvodnou právní argumentaci účastníka řízení v žalobě a proč žalobní námitky účastníka považuje za liché, mylné nebo vyvrácené, nutno pokládat takové rozhodnutí za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. zejména tehdy, jde-li o právní argumentaci, na níž je postaven základ žaloby. Soud, který se vypořádává s takovou argumentací, ji nemůže jen pro nesprávnost odmítnout, ale musí také uvést, v čem konkrétně její nesprávnost spočívá.“ V neposlední řadě je lze zmínit také rozsudek ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003 - 52, dostupný

na www.nssoud.cz., podle něhož „pokud z odůvodnění napadeného rozsudku krajského soudu není zřejmé, jakými úvahami se soud řídil při naplňování zásady volného hodnocení důkazů či utváření závěru o skutkovém stavu, z jakého důvodu nepovažoval za důvodnou právní argumentaci stěžovatele v žalobě a proč subsumoval popsany skutkový stav pod zvolené právní normy, pak je třeba pokládat takové rozhodnutí za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů a tím i nesrozumitelnost ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.“

V dané věci se však krajský soud nevypořádal ze zcela konkrétními žalobními námitkami. Vůbec se nevyjádřil k žalobní námitce týkající se výhrad stěžovatele vůči kvalitě tlumočení a dezinterpretaci jeho výpovědi v průběhu správního řízení. Přitom jde o námitku zcela zásadní. Obdobně krajský soud postupoval i pokud jde o žalobní námitku k aplikaci ustanovení § 14a zákona o azylu, s níž se vůbec nevypořádal. Z odůvodnění napadeného rozsudku nejsou zřejmé úvahy krajského soudu ve vztahu k citovanému ustanovení při naplňování zásady volného hodnocení důkazů a stejně tak není zřejmé, z jakého důvodu nepovažoval za důvodnou argumentaci stěžovatele v žalobě. Krajský soud po konstatování skutečností, z nichž dovozuje u stěžovatele absenci podmínek ustanovení § 12 zákona o azylu jen uvedl, že „není důvod udělit mezinárodní ochranu žalobci podle § 12 či § 14a, neboť ve zhodnocení skutkového stavu a jeho posouzení správním orgánem neshledal pochybení“. Stěžovatel v žalobě výslovně napadl i závěry ministerstva ohledně nedůvěryhodnosti jeho osoby a jeho výpovědi, když nedůvěryhodnost stěžovatele byla důvodem k tomu, že ministerstvo neshledalo jako opodstatněnou jeho obavu z ohrožení života. Krajský soud se vypořádal s touto námitkou procesně nesprávným způsobem. Ministerstvo založilo své rozhodnutí na nedůvěryhodnosti osoby stěžovatele a jeho výpovědi, zatímco krajský soud konstatoval, že tato skutečnost není až tak podstatná a naopak zdůraznil nízkou intenzitu příkoří, resp. dospěl k závěru, že stěžovateli žádné přímé nebezpečí nehrozilo, přičemž tento svůj závěr blíže neodůvodnil. Z uvedeného vyplývá, že krajský soud se zabýval zcela jinými skutečnostmi, než na kterých bylo založeno správní rozhodnutí, čímž nepřípustně vybočil z dispoziční zásady, a vůbec se nevypořádal s některými žalobními námitkami.

Z těchto důvodů Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátit k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 věta první s. ř. s.). Ve věci rozhodl v souladu s § 109 odst. 1 s. ř. s., podle něhož rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, když neshledal důvody pro jeho nařízení.

V dalším řízení je krajský soud vázán právním názorem, který je vysloven v tomto rozsudku (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 9. dubna 2009

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu

